
contacte@periodistes.cat
periodistes.cat

Codi Deontològic

Declaració de principis de la
professió periodística a Catalunya

Codi Deontològic

Declaració de principis de la professió periodística a Catalunya

El Codi Deontològic de la professió periodística a Catalunya va ser proclamat en el II Congrés de la professió, l'1 de novembre de 1992. Es tracta d'una declaració de principis bàsics que els periodistes han d'observar en l'exercici de la seva tasca. El Codi, assumit per la majoria de professionals i editors, és l'expressió de la voluntat de defensar uns mitjans de comunicació lliures i responsables en el marc d'una societat plural i democràtica.

El 12 de març de 1997 es va crear el Consell de la Informació de Catalunya (CIC), organisme independent encarregat de vetllar pel compliment d'aquest codi. Integrat per periodistes i representants d'altres sectors professionals, el CIC és també un instrument d'autoregulació amb facultats d'intervenció i mediació mitjançant resolucions i recomanacions sense caràcter coercitiu.

Els periodistes i mitjans de comunicació han de tenir la màxima llibertat d'informació, d'opinió i crítica i han d'exercir-la amb responsabilitat. El Codi Deontològic dels periodistes incumbeix els mitjans i els professionals que preparen materials seleccionats, processats i presentats segons criteris

periodístics i amb voluntat explícita de ser reconeguts com a tals. Els grans principis de l'ètica periodística són d'aplicació en tots els mitjans i suports, així com en totes les modalitats i àmbits de la informació.

En els darrers decennis, la revolució tecnològica, i en especial el desenvolupament d'internet, ha transformat de forma substancial les bases del món de la informació i el propi sistema de formació de l'opinió pública. Aquest fet obliga a adaptar els criteris de la bona pràctica professional per tal de reafirmar el compromís ètic del periodisme amb el públic d'acord amb el principi de responsabilitat social.

Amb aquests antecedents i premisses, el Col·legi de Periodistes i el Consell de la Informació de Catalunya presentem una nova versió del Codi Deontològic aprovat el novembre del 2016 en el decurs del VI Congrés de Periodistes de Catalunya. Un Nou Codi Deontològic revisat i adaptat a la situació actual, i encoratgem els professionals i les empreses informatives a regir la seva activitat d'acord amb la lletra i l'esperit dels seus criteris bàsics.

02.CRITERIS

01. Informar de manera acurada i precisa

El professional del periodisme està compromès amb la recerca de la veritat i, conseqüentment, té l'obligació d'acostar-se a la realitat dels esdeveniments amb la màxima fidelitat possible. Els mitjans han d'observar sempre una clara distinció entre les informacions i les opinions, difondre únicament informacions contrastades amb diligència, i evitar la difusió de conjectures i rumors com si es tractés de fets.

02. Evitar prejudicis per informacions sense prou fonament

No s'han d'usar expressions injurioses ni difondre dades imprecises o sense base suficient que puguin lesionar la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit a entitats públiques o privades.

El periodista s'ha de posar en contacte prèviament amb els afectats per donar-los l'oportunitat de resposta.

03. Rectificar les informacions incorrectes

L'obligació d'esmenar tant les informacions com les interpretacions resultants que s'hagin demostrat falses o errònies comporta fer-ho amb promptitud i amb el tractament i l'extensió proporcionats. Així mateix, els mitjans han d'atendre el dret de rèplica quan aquest se sol·liciti en termes raonables.

04. Utilitzar mètodes lícits i dignes per obtenir informació

És inacceptable l'ús de càmeres ocultes i de qualsevol altre procediment subreptici o enganyós per obtenir informacions, imatges i testimonis. També és inadmissible la interceptació i la difusió no consentida de material privat procedent de la telefonia mòbil, la missatgeria electrònica i altres suports de comunicació.

Codi Deontològic

Versió final aprovada en ponència el 20 de novembre de 2013 i revisada per l'editor Rudolf Ortega

En poden ser excepció les situacions relacionades amb fets o esdeveniments d'inequívoc interès públic i quan no hi hagi cap altra opció per donar compliment adequat al dret a la informació.

El pagament a les fonts per obtenir informació contravé la bona pràctica periodística i és inadmissible quan posi en risc el principi de veracitat o pugui interferir l'acció de la justícia.

El plagi és inacceptable. Cal aplicar les bones pràctiques professionals quan es fa servir el treball d'altres.

05. Citar les fonts i preservar el secret professional

Les fonts s'han de citar perquè la informació sigui creïble. No obstant això, els periodistes tenen l'obligació moral de protegir-les invocant el secret professional quan sigui necessari. La confidencialitat ha de servir per emparar les persones en situació d'indefensió o de risc, però en cap cas l'anonimat pot ser utilitzat per atacar individus i organitzacions de manera injustificada.

La bona pràctica periodística exigeix també tractar de forma adequada les informacions rebudes sota embargament, així com observar l'*off the record* quan hagi estat acordat.

06. Conciliar els drets individuals amb el dret del públic a saber

El periodista ha de defensar el dret a la informació davant de qualsevol restricció a la transparència exigida per l'interès públic, especialment quan les fonts són administracions i organismes oficials. Tanmateix, cal reconèixer a les persones individuals i jurídiques el dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes. L'assetjament intimidador i persistent és una pràctica reprovable.

07. Evitar el conflicte d'interessos

No es poden acceptar mai retribucions o gratificacions de tercers per promoure, orientar o publicar informacions i opinions. La recepció d'obsequis promocionals o commemoratius no pot ultrapassar el criteri estricte de la cortesia, segons els barems establerts per les organitzacions periodístiques. Tampoc no és admissible simultaniejar l'exercici del periodisme amb altres activitats remunerades que posin en perill els principis de veracitat i independència.

Cal rebutjar les fórmules de promoció o publicitat sota l'aparença deliberada d'informacions periodístiques.

Com a norma general, els professionals de la informació han d'evitar qualsevol situació de conflicte d'interessos, ja sigui d'àmbit polític, comercial, econòmic, financer o familiar, que posi en qüestió la credibilitat i imparcialitat de la seva funció.

08. No utilitzar en profit propi informacions privilegiades

Els periodistes no han d'usar en benefici propi la informació que reben de manera confidencial en l'exercici de la seva funció, amb independència de que es publiqui o no, ni transmetre-la a terceres persones per raons similars. En conseqüència, han d'evitar pronunciar-se sobre empreses i productes en els quals mantenen un interès financer, ja sigui directament o a través de familiars o persones pròximes. El mateix criteri ha de regir pel que fa al sector de les apostes.

09. Respectar el dret a la privacitat

Les persones han de ser tractades amb respecte i dignitat, particularment les més vulnerables. Cal evitar les intromissions innecessàries i les especulacions gratuïtes sobre els seus sentiments i circumstàncies. Danyar de forma injustificada la dignitat dels individus de paraula o amb imatges, fins i tot més enllà de la seva mort, contravé l'ètica periodística.

Els casos de suïcidi només es difondran quan tinguin rellevància personal o siguin de manifest interès públic, tenint en compte, a més, el risc d'un efecte mimètic.

10. Salvaguardar la presumpció d'innocència

Tota persona acusada o investigada per un delicte té dret a la presumpció d'innocència en les informacions i opinions relatives a indagacions, causes o procediments penals. El respecte i la protecció d'aquest dret són vigents des de l'inici de les actuacions policials fins que es provi la culpabilitat en un procés que gaudeixi de les garanties necessàries. Els periodistes evitaran els prejudicis, així com sotmetre els implicats a judicis paral·lels.

11. Protegir els drets dels menors

Cal evitar difondre la identitat dels menors quan apareixen com a víctimes (excepte en supòsit d'homicidi i casos de segrestos o desaparicions), testimonis o inculpats en causes criminals. Aquesta consideració és especialment pertinent en assumptes d'especial transcendència social, com ara delictes sexuals, suïcidis, problemes referents a adopcions o fills de pares empresonats. A més, s'evitarà identificar contra la seva voluntat les persones pròximes o parents innocents d'acusats o convictes en procediments penals.

Com a norma general, els menors no han de ser entrevistats ni fotografiats o filmats sense el consentiment explícit dels seus pares, tutors, mestres o educadors. Tampoc no és lícit al·legar la rellevància pública de familiars o persones pròximes per justificar la intromissió en la seva vida privada o l'explotació de la seva imatge.

12. Respectar la dignitat de les persones i la seva integritat física i moral

No es pot discriminar cap persona a causa de la seva condició sexual, discapacitat física o mental, creences, origen ètnic, nacionalitat i extracció social. Així mateix, cal evitar expressions vexatòries que puguin incitar a l'odi i a l'ús de la violència. Els periodistes han de ser especialment sensibles amb la diversitat i actuar amb sentit de justícia i respecte a les persones i els grups afectats.

03. ANNEXOS

Annex A:

Recomanació sobre manipulació d'imatges

En fotoperiodisme s'ha de fer constar sempre l'autoria, així com la data, lloc i els elements rellevants que identifiquen la imatge, tret que es posi en perill la seguretat de les fonts. En aquest àmbit no estan permeses manipulacions que suposin alteració de la informació visual registrada originalment per l'objectiu de la càmera i que recull el suport; és a dir, afegir, eliminar, desplaçar o modificar qualsevol element de la imatge original.

En l'àmbit de la foto-il·lustració és legítima l'alteració d'imatges sense cap altre límit que la responsabilitat de l'autor/a, i amb l'obligació d'informar, adientment, al lector del tipus d'alteració practicada.

Annex B:

Recomanació sobre Internet

Els principis de l'ètica periodística són comuns per a tots els mitjans i suports sense cap distinció. No obstant això, les característiques d'Internet han propiciat una àmplia casuística que planteja noves consideracions deontològiques per a la pràctica professional.

01. Responsabilitat editorial

Les normes ètiques han d'obligar especialment les pàgines web que siguin la versió electrònica de publicacions preexistents en altres suports, o també aquelles que, nascudes a la xarxa, tinguin una capçalera i uns continguts que les facin ser percebudes com a publicacions informatives.

- » Han de sentir-se incumbits per aquestes normes aquelles persones que aboquin informació on-line de forma individual i que puguin ser reconegudes com a professionals del periodisme, atès que tenen en aquesta activitat la major part de les seves percepcions econòmiques.
- » Aquest annex de bones pràctiques de la informació a Internet també afecta els periodistes que mantenen blocs personals o participen en xarxes socials des d'un rol de caràcter explícitament professional.

02. Transparència i rigor

- » El producte informatiu ha de poder ser identificat com a tal sigui quina sigui la seva naturalesa formal. La distinció entre informació i opinió també és igualment exigible, així com la diferenciació entre publicitat i informació.
- » Les informacions han d'anar datades i convé que els links portin igualment les referències adequades per tal d'orientar els destinataris i mantenir contextualitzades les dades.
- » Com en altres mitjans, la immediatesa no és excusa per obviar principis deontològics com el recurs a fonts fiables i la contrastació de les dades.
- » Les informacions difoses a través de les xarxes socials tampoc no poden propagar rumors infundats, ni emetre judicis de valor injuriosos.

03. Participació i supervisió activa

La participació del públic enriqueix la pluralitat dels continguts dels mitjans a Internet i constitueix una de les claus més definitòries i innovadores del nou univers informatiu. Tanmateix, les característiques de la xarxa generen nous paranys ètics sobre la relació entre els mitjans i el públic.

- » Els comentaris dels usuaris a les notícies difoses a les webs informatives han de ser moderats pels seus responsables editorials. Aquests han de comptar amb mecanismes i eines adients per impedir la difusió de missatges injuriosos, que atemptin contra la dignitat de les persones i grups socials, o que encoratgin la discriminació, la violència i l'odi.
- » Les aportacions dels internautes no poden ser anònimes. El mitjà difusor ha d'exigir un registre previ als usuaris que vulguin fer comentaris i donar a conèixer les seves opinions, de la mateixa manera que cap diari no publica cartes al director escrites per persones que no s'hagin identificat degudament. L'anonimat és admissible quan es tracti de garantir la difusió de fets i opinions d'inequívoc interès públic o necessitat vital, però igualment el participant s'ha d'identificar davant del mitjà.

04. Permanència dels documents on-line

La permanència indefinida a la xarxa dels documents i materials audiovisuals que es difonen i circulen a través de la web pot generar situacions incòmodes o indesitjables per a les persones afectades, ja sigui com a fonts informatives o com a testimonis. En el cas que en reclamin la desaparició, aquest fet planteja la necessitat de conciliar adequadament l'interès públic amb els drets individuals. En qualsevol cas, la invocació del "dret a l'oblit" no ha de ser motiu per a la destrucció immediata d'elements que en certa manera formen part d'un "arxiu general" o "memòria viva" que és patrimoni col·lectiu i que eventualment poden ser d'interès per a historiadors o investigadors socials.

- » Com a norma general, no ha de ser necessàriament atesa la pretensió de destrucció de rastres per part de persones individuals o jurídiques al·legant la simple raó d'un canvi d'opinió, d'imatge o altres consideracions d'estricta ordre personal.
- » Tanmateix, la persistència de certs documents no ha de donar lloc a situacions abusives o greument nocives contra els drets fonamentals de la persona.
- » Conseqüentment, els responsables editorials han de prevenir o pal·liar els possibles perjudicis provocats a les persones que han prestat el seu testimoni (imatge, veu o documentació), atès el fet singular de la pervivència, facilitat d'accés, reproducció i manipulació dels materials presents a internet. Aquesta actitud ha de ser especialment curiosa quan les persones afectades siguin menors d'edat o joves en situació d'indefensió o risc sobre l'eventual us de la seva presència a la xarxa.
- » En tot cas, la pròpia naturalesa de l'espai web com un fons global i permanent de continguts de tots tipus i d'accés universal fa pràcticament inviable la eliminació discrecional, sistemàtica, instantània i generalitzada dels materials considerats impropis o lesius per particulars, empreses o institucions.

05. Autoria i plagi

- » El reconeixement de l'autoria intel·lectual i dels drets de tota mena que se'n deriven han de ser respectats a la xarxa com a qualsevol altre suport informatiu. Les facilitats per "copiar i enganxar" que brinden els productes digitals, fins al punt de convertir-se en una pràctica redaccional mecànica i quotidiana, mai no han de ser un pretext per al plagi i la usurpació.

Annex C: Recomanació sobre el plagi

El **principi 1** del codi insta a contrastar bé totes les informacions, mentre que el **principi 5** recomana que, com a norma general, les fonts siguin citades. Aquestes normes d'actuació es troben en la base de la credibilitat dels periodistes, i del seu compliment escrupolós en depèn en gran manera la confiança que el públic hi diposita.

Cal entendre per plagi la reproducció sense cita d'un fragment apreciable d'un producte aliè. Fer això pot constituir un delictes, però a més pot socavar greument la credibilitat d'un periodista o d'un mitjà informatiu.

Hi ha diverses formes de plagi, totes elles abominables encara que es puguin presentar amb diferents graus de gravetat:

- » La reproducció textual d'un fragment d'una obra literària, d'un treball periodístic o de qualsevol altre document l'autoria del qual sigui identificable i demostrable.
- » La reproducció de fotografies o imatges de qualsevol mena que tinguin autoria, independentment fins i tot que estiguin subjectes a drets d'autor.
- » La reutilització de fragments d'entrevistes o de talls de veu que hagin estat obtinguts per informadors d'altres mitjans i que hagin pogut ser capturats a partir d'emissions alienes.

Encara que la reproducció que es faci no sigui textual, també pot tenir consideració de plagi la difusió sense cita d'informacions que han estat obtingudes a partir del que ha estat publicat per un altre mitjà. La cita és especialment obligada quan es tracti d'informacions exclusives i molt rellevants que un altre mitjà ha obtingut de fonts que només han estat al seu abast.

No es podrà considerar que hi ha hagut plagi quan la cita de la procedència de la informació sigui ben explícita o quan ha estat obtinguda directament a partir de la mateixa font o de fonts diverses.

Annex D:

Recomanació sobre el tractament de conflictes bèl·lics o armats

- 01.** Donar veu a tots els actors i promoure la comprensió entre les parts implicades. Afavorir el diàleg.
- 02.** No deshumanitzar cap part; cal parlar de les víctimes i també dels victimaris.
- 03.** Evitar el llenguatge de les parts combatents i dels seus aliats. Exposar els enganys de qualsevol d'aquestes.
- 04.** Mostrar els grups que en la base treballen per la pau, no només els dirigents. En particular, els esforços de la societat civil, que atén les víctimes físicament, materialment i emocionalment.
- 05.** Explorar els conflictes en la seva complexitat i tractar la violència i els seus efectes tan visibles com invisibles, però també ocupar-se de les causes diverses que els han generat.
- 06.** Els mitjans han d'evitar el sensacionalisme i també impedir l'emissió sense control de missatges en línia que siguin bel·licistes, xenòfobs, racistes i sexistes.
- 07.** Informar dels conflictes encara que no hi hagi violència pot ajudar a prevenir-la.
- 08.** No abandonar la cobertura després de l'alto el foc i ocupar-se de la resolució, la reconstrucció i la reconciliació.
- 09.** Aprofitar les similituds entre els conflictes perquè les experiències constructives ajudin els que encara no han trobat un camí de resolució.
- 10.** Cal fer esment sempre de les fonts de la informació, particularment quan representen actors enfrontats, i tenir en compte que terceres fonts enriqueixen la visió del conflicte. En cas d'informacions fetes sota censura o imposicions, cal fer-ho saber als receptors.

Annex E: **Recomanació sobre l'ús del terme "il·legals"** **referit a persones**

Declaració del CIC
d'11 d'abril de 2000

El terme "il·legal" aplicat a immigrants és incorrecte i vulnera els criteris del Codi Deontològic de la professió periodística, per les següents raons:

- » Les persones mai no poden ser il·legals, perquè això suposaria negar a un ésser humà la categoria de subjecte de dret.
- » L'aplicació inadequada d'aquest qualificatiu implica menyspreu a la dignitat i la pròpia imatge d'aquestes persones.
- » L'ús d'aquesta paraula per a designar, de forma exclusiva i continuada, el col·lectiu de treballadors que emigren, significa un tracte discriminatori i afavoreix estereotips que criminalitzen la imatge d'aquestes persones en la consciència col·lectiva.

Annex F:

Recomanació sobre la cita de nacionalitats i ètnies

Declaració del CIC de
24 de juliol de 2006

La utilització per part dels mitjans audiovisuals de paraules i conceptes relacionats amb la nacionalitat o llocs de procedència per designar en titulars a un individu o banda d'individus que han comès actes delictius és discriminatòria.

Quan el tractament que donen els mitjans de comunicació a les informacions pot entrar dins d'un context discriminatori a fi de cridar l'atenció del lector, el que es provoca és que els ciutadans tinguin una actitud negativa respecte al fet migratori i als immigrants.

El CIC recomana als mitjans de comunicació que actuïn amb especial responsabilitat i rigor en el cas d'informacions o opinions amb continguts que puguin suscitar discriminacions per raons de gènere, ètnies, creences o extracció social o cultural, és a dir, evitant-se en tot cas les generalitzacions i l'etiquetatge de les persones per trets diferencials, ja siguin ètnics, religiosos, econòmics o socials. En tot cas, si el mitjà considera que la nacionalitat dels protagonistes és noticable, i sempre per tal de no fomentar en el receptor impulsos discriminatoris, el CIC recomana que aquesta dada s'esmenti sempre, siguin d'on siguin els autors dels fets descrits.

**Col·legi
de Periodistes
de Catalunya**

BARCELONA

Rambla de Catalunya 10
08007 Barcelona
T_933 171 920
col·legi@periodistes.cat

GIRONA

Carrer Nou del Teatre 1, 2n 1a
17004 Girona
T_972 209 162
secretariagirona@periodistes.cat

LLEIDA

Rambla Ferran 21, 8è 1a
25007 Lleida
T_973 240 044
lleida@periodistes.cat

TARRAGONA

Carrer d'August 5, 1r 1a
43003 Tarragona
T_977 245 454
secretaria-tarragona@periodistes.cat

TERRES DE L'EBRE

Plaça de Ramon Cabrera 7, 1r
43500 Tortosa
T_977 442 490
ebre@periodistes.cat

CATALUNYA CENTRAL

Plana de l'Om 6, 1er
08241 Manresa
T_938 723 720
catalunyacentral@periodistes.cat

@Periodistes_org
collegiperiodistes

periodistes.cat

**FUNDACIÓ
CONSELL DE LA INFORMACIÓ
DE CATALUNYA**

Rambla de Catalunya 10, 1er
08007 Barcelona

T_933 171 920
fcic.periodistes.cat
cic@periodistes.cat
@CICfundacio
CIC.fundacio
